

Ю. М. Степанов¹, О. М. Власова²

¹ДУ «Інститут гастроентерології НАМН України», Дніпро

²Дніпровський державний медичний університет, Дніпро

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПІДГОТОВЦІ КУРСАНТІВ У РЕАЛІЯХ ТЕПЕРІШНЬОГО ЧАСУ

Yu. M. Stepanov¹, O. M. Vlasova²

¹SI "Institute of Gastroenterology of NAMS of Ukraine", Dnipro

²Dnipro State Medical University

DISTANCE LEARNING OF POSTGRADUATE EDUCATION CADETS IN THE REALITY TODAY

Анотація. В умовах пандемії COVID-19 дистанційні форми навчання лікарів-курсантів на факультетах післядипломної освіти виходять на перші місця і відповідають основним тенденціям надання освітніх послуг у світі. Сучасна ситуація з карантином буде лише збільшувати попит на нові інформаційні форми освіти. У статті висвітлено використання поряд із традиційними методами навчання інтерактивних методів. Ці методи потребують змін до підходів викладання усіх дисциплін, використання нових не типових форматів. Усім учасникам освітнього процесу необхідно оволодіти навичками використання комп'ютерних та телекомунікаційних технологій. У статті охарактеризовані та проаналізовані переваги та недоліки дистанційного навчання. Переваги: доступність та комфортність навчання, свобода вибору змісту, часу, теми, форми і методу навчання тощо. До недоліків слід віднести труднощі лікарів в освоєнні онлайн-технологій, аудиторія має різний вік та рівень освітніх можливостей, немає очного спілкування між викладачами та курсантами, відсутня можливість освоєння нових практичних навичок.

Використання різноманітних методів та форм навчання у безперервній післядипломній освіті лікарів дозволяє надати різним соціальним групам у будь-яких регіонах країни рівні освітні можливості; підвищити якісний рівень освіти за рахунок більш активного використання наукового та освітнього потенціалу; дозволяє здобути лікарям нові знання паралельно з основною діяльністю.

Ключові слова: методи післядипломної освіти; підвищення кваліфікації лікаря; дистанційне навчання.

Abstract. In the conditions of the COVID-19 pandemic, distance forms of training of cadet doctors at the faculties of postgraduate education come to the fore and correspond to the main trends in the provision of educational services in the world. The current situation with quarantine will only increase the demand for new forms of information education. The article highlights the use of interactive methods alongside traditional teaching methods. These methods require changes in the approaches to teaching all disciplines, the use of new non-standard formats. All participants in the educational process need to master the skills of using computer and telecommunications technologies.

The advantages and disadvantages of distance learning are characterized and analyzed. Advantages: accessibility and comfort of training, freedom of choice of content, time, topic, form and method of training and more. Disadvantages include the difficulties of doctors in mastering online technologies, the audience has different ages and levels of educational opportunities, there is no face-to-face communication between teachers and cadets, there is no opportunity to learn new practical skills.

The use of various methods and forms of education in continuing postgraduate education of doctors allows to provide different social groups in any region of the country with equal educational opportunities; to increase the quality of education through more active use of scientific and educational potential; allows doctors to gain new knowledge. in parallel with the main activity.

Key words: methods of postgraduate education; advanced training of a doctor; distance learning.

Вступ. Упродовж останнього року ситуація з пандемією COVID-19 змусила всіх нас змінити свої погляди на багато питань. Пандемія стала викликом для всіх учасників навчального процесу. Понад 1,5 млрд людей у 165 країнах світу втратили можливість очного відвідування закладів освіти. Карантин поставив перед навчальними закладами

непросте завдання щодо організації навчального процесу. Виникла необхідність впровадження нових технічних засобів викладання дисциплін та інформаційних комп'ютерних технологій [2].

Історично дистанційне навчання виникло у 1840 р., коли Ісаак Пітман запропонував навчання через поштовий зв'язок для студентів Англії. Проект першого у світі університету дистанційної

освіти Open University взяв під особистий контроль прем'єр-міністр Великої Британії Харольд Уїлсон, що надало більш вагомий імпульс розвитку. У наступні роки дистанційне навчання постійно розвивалося, набувало нових форм, найбільш стрімкий розвиток відбувся в останній час. Кожен день ми є свідками появи нових знань про особливості етіології, патогенезу різноманітних хвороб, нових медичних технологій та можливості їх застосування в діагностиці та лікуванні.

Мета статті – вдосконалення форм дистанційного навчання та формування у практичного лікаря прагнень до самонавчання, самовдосконалення та самовиховання, що забезпечується використанням сучасних технологій інтерактивного навчання у безперервній післядипломній освіті лікарів.

Теоретична частина. Дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та лікарів-курсантів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Характерні риси дистанційної освіти:

- гнучкість;
- модульність;
- паралельність;
- можливість одночасного спілкування великої кількості лікарів-курсантів;

- економічність;
- технологічність;
- доступність освіти;
- інтернаціональність;
- нова роль викладача;
- позитивний вплив на слухача;
- підвищення якості освітнього процесу.

Н. Д. Сергеева зі співавт. (2016) [3] у своїй статті розкривають власний досвід ефективності застосування у медичному вузі інтерактивних методів навчання. Так, застосування рольових ігор та моделювання алгоритму екстрених дій підвищувало інтерес до теми заняття, сприяло кращому засвоєнню навчального матеріалу. Проведення семінарів-дискусій дозволило слухачам відстоювати свою думку, слухати інших, робити узагальнюючі висновки. Використання кейс-методу у групах допомагає лікарям-курсантам аналізувати отриману інформацію, прийняти рішення та реагувати на ситуацію із власною ініціативою.

Дистанційна освіта має свої переваги, але має також і недоліки. До переваг ми можемо віднести: доступність та комфортність навчання; особистісну орієнтованість: свободу вибору змісту, часу, темпу, форм та методів навчання; модульність структури змісту та організації навчального процесу; застосування в навчанні сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж (у т. ч. й Інтернет); видозмінені функції викладача (рис. 1).

Насамперед дистанційне навчання здатне вирішити такі важливі проблеми слухачів курсантів, як проблема часу, проблема грошей, проблема проїзду та проживання у час навчання на циклі.

Рис. 1. Педагогічні технології дистанційної освіти.

Але привертає увагу і маса недоліків, які має дистанційне навчання. Це і різний рівень знань вихідний у лікарів, не всі курсанти однаково добре володіють онлайн- та офлайн-технологіями, аудиторія має різний рівень освітніх можливостей. Основа навчання лише письмова, відсутній постійний контроль над слухачами, немає очного спілкування між викладачем та лікарем-курсантом, відсутні практичні заняття, без яких медична освіта неможлива.

З 2020 р. курсанти оновлюють і поповнюють свої знання на двотижневих тематичних циклах. На кафедрі терапії, кардіології та сімейної медицини ФПО Дніпровського державного медичного університету розроблені програми, згідно з якими проводяться цикли тематичного удосконалення, що складаються з лекцій та матеріалу для самостійного навчання. Лекції про сучасні методи діагностики і лікування включають визначення хвороби, епідеміологію, етіологію, патогенез, класифікацію, клініку, ускладнення, методи діагностики і лікування [1].

При розгляді питань лікування слухачам надаються дані електронних довідників з лікарських препаратів, нормативні документи, мережеві ре-

сурси, алгоритми раціонального вибору лікарських засобів для лікування, стандарти і протоколи ведення хворих.

При проведенні навчання слухачі мають можливість регламентувати час для засвоєння навчального матеріалу, контрольних робіт та іспиту в межах відведеного терміну навчання. Система контролю знань включає тренувальний навчальний контроль, вхідний контроль знань, тестовий контроль по темі і підсумковий контроль.

Практична частина роботи учнів включає рішення ситуаційних завдань і самостійну роботу з наданою інформацією.

Висновки. Використання різноманітних методів та форм навчання у безперервній післядипломній освіті лікарів дозволяє надати різним соціальним групам у будь-яких регіонах країни рівні освітні можливості; підвищити якісний рівень освіти за рахунок більш активного використання наукового та освітнього потенціалу; дозволяє здобути лікарям нові знання. Все це сприяє розширенню освітнього середовища, гармонійному і професійному розвитку лікаря, повному задоволенню потреб і прав людини в галузі освіти паралельно з основною діяльністю.

Список літератури

1. Вдосконалення форм і методів післядипломного навчання лікарів по модулю «Гастроентерологія» / Ю. М. Степанов, І. М. Кононов, А. В. Саленко [та ін.] // Медична освіта. – 2018. – № 4. – С. 99–101.
2. Волосовець О. П. Питання якості освіти в контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій

медичній школі / О. П. Волосовець // Медична освіта. – 2005. – № 2. – С. 12–16.

3. Интерактивные методы обучения в медицинском вузе / Н. Д. Сергеева, И. Ю. Данилова, Т. К. Шкавро, Л. П. Колесникова // Система менеджмента качества: опыт и перспективы. – 2016. – Вып. 5. – С. 44–47.

References

1. Stepanov, Yu.M., Kononov, I.M., Salenko, A.V., Vlasova, O.M., Shendrik, L.M., Kosynska, S.V., & Budzak, I.Y. (2018). Vdoskonalennya form i metodiv pislyadyplomnoho navchannya likariv po modulyu «Hastroenterolohiya» [Improvement of forms and methods of postgraduate education of doctors at the module “Gastroenterology”]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 99-101 [in Ukrainian].
2. Volosovets, O.P. (2005). Pytannia yakosti osvity v konteksti vprovadzhennia zasad Bolonskoi deklaratsii u vyshchii medychnii shkoli [Issues of quality of education in

the context of implementation of the principle of the Bologna Declaration in the Higher Medical School]. *Medychna osvita – Medical Education*, 2, 12-16 [in Ukrainian].

3. Sergeeva, N.D., Danilova, I.Yu., Shkavro, T.K., & Kolesnikova, L.R. (2016). Interaktivnye metody obucheniya v meditsynskom vuze [Interactive methods of teaching in a medical school]. *Sistema menedzhmenta kachestva: opyt i perspektivy – Qualite Management System: Experience and Prospects*, 5, 44-47 [in Russian].

Отримано 04.05.21
Рекомендовано 06.05.21

Електронна адреса для листування: dr.vlasovaok@gmail.com